

dum esse: ut, neque per defectum boni, virtutis rationem quasi excavenus, & exinaniamus; neque etiam, per excessum, reddere inaequalem conemur. Id. ib.

Omni ciborum sal salubre est condimentum, si mensura non desit; alioquin sine modo & ipsam perit; & quod saliter, perdit: amarum enim nimietas, quod poterat condire mensura. Id. D. 1. Pasch.

§. II.

Discretio commendatur.

In cano, & frano, maxillas eorum constringe, qui non approxi- mant ad te. Pl. 31. 9. Hebr. in flagello, & frano. Frano uti- mur, ut princeps brutum coercemus; flagello, ut ignavum excitemus. S. Petr. Dam. lib. 6. ep. 16. in conventu spiri- tualium frano tunc discretionis ordo congrue geritur, si moderatio Rectoris imitetur diligentiam equitis: ille siquid- em calcibus utitur, ut impellat; frano, ut reprimat. Id. ib.

Attinge à sine usque ad finem fortiter, & disponis omnia suaviter. Sap. 8. 1. Rich. à S. Vict. p. 2. in Pl. 44. à sine inchoationis usque ad finem consummationis. Tu fortiter inchoas, tepide consummas. Cur hoc? nisi quia non disponis omnia suaviter; nec fesi operari sapienter: incipis, curris, lassaris, anhelus pertingis, deficis; non dicam ad finem, sed nec ad medium pertingis.

Quidquid cum discretione feceris, virtus est; quidquid sine dis- cretione gesseris, vitium est. S. Isidor. l. 2. folioq. c. 16.

Est discretio non tam virtus, quam quaedam moderatrix, & auriga virtutum, ordinatrixque affectuum, & morum doctrix. Tolle hanc, & virtus vitium erit. S. Bern. l. 49. in Cant.

Semper, quod mediocritatem custodit, amabile est; quod vero modum non servat, injucundum. S. Chryl. hom. 16. in act.

Cum nihil aliud sit virtus, quam affectio ordinata, & moderata; ex intentione bona agit, ut sit affectio ordinata; & per discretionem efficitur, ut fiat moderata. Rich. à S. Vict. de arca myst. c. 23.

Optima inter virtutes noscitur esse discretio. quæ gradiens inter bonum, & malum; inter bonum, & bonum, inter malum, & malum; inter opinionem, & verum; inter voluptatem, & necessitatem; inter virtutem, & famam; inter competentia corporis, & spiritus: semper ad tutiora declinat, deviatque pejora. Sim. Cass. l. 7. cap. 1.

Coram S. Dominico tripudabat demon cantans: magis & mi- nus! magis & minus! Cum autem adjuratus ab eo esset, quid sibi hoc vellet? respondit: quod, quidquid ipsi lucratur in hoc Mundo, totum fit per majus & minus: medium autem est, quod placet Deo, & displicet diabolo. S. Vinc. Ferr. ferm. 4. Dom. 4. Adverti.

§. III.

Discretio spirituum.

Dentes tui sicut greges conlarum. Cant. 4. 2. Dentes sunt discus- siones discretionis; quibus meditationes spirituales, & cogitationes cordis, communtur, & comminuntur, ac discernuntur: an pura sint, & veraciter bonæ? an sint à Deo, vel à spiritu malo, vel à corde humano? Rich. à S. Vict. l. 17. in Cant.

Nasus tuus sicut torris Libani. Cant. 7. 4. Rectè per nasum discretio exprimitur, per quam virtutes eligimus, delicta reprobanus. Unde et in laude Sponse dicitur: nasus suus &c. quia nimirum S. Ecclesia, quæ ex causis singulis tentamenta prodeant, per discretionem conspicit; & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. S. Greg. l. past. off. p. 1. c. 11.

§. IV.

Indiscretio.

Domine, tu mihi lavas pedes? - non lavabis &c. Jo. 13. 6. S. Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput. v. 9. Chryl. in recusando vehemens Petrus, & in permittendo vehementior.

Plerumque virtus, cum indiscretè tenetur, amittitur; cum discretè intermittitur, retinetur. S. Greg. 28. mor. cap. 6.

Ferunt in processione Crucem sine candelis accensis, qui ferunt Crucem poenitentia sine discretionè. Stella de cont. van. par. 3. cap. 69.

Non vult Deus, ut destruas corpus, sed vitia: hodie currere, & cras fatigatum jacere, non est fructum facere, sed impedire. Hodie nihil, & cras nimium habere, non est pauperitatem amare; sed cupiditatem nutrire. Hodie necessaria respicere, & cras singularia velle; non est abstinentis, sed gulam irritantis. Hodie non velle comedere appositam, & cras de exiguo murmurare; non est iudicium animæ abstinentis, sed nostrum impatientis. Hodie

tantum legere, & scribere; ut doleat caput; non est animam pascere, sed ad alia opera bona impotentem reddere. Id. ib.

TITULUS XIII. DIVITES.

§. I.

Figuræ, & Symbola.

Divites egerunt, & esurierunt. Psalm. 33. 11. Hebr. Leones. Chald. catuli leonum egerunt & esurierunt.

Constringatur roca super cisternam. Eccl. 12. 7. Bene comparat Salomon vitam hominum rote super cisternam: nam sicut, aliis urnis repletis alia vacuæ sunt; sic in Mundo, ut aliqui ditescant, alii debent fieri pauperes. Stella p. 2. c. 88.

Venatio leonis onager in eremo; sic & pascha divitum sunt pauperes. Eccl. 13. 23. Infidiatur quasi leo in spelunca. Pl. 9.

Sicutis, qui comburis Sylvam. Pl. 82. 15. Per Sylvam divites intelligimus. In sylva est copia arborum infructuosarum; sic in talibus copia divitarum, quæ infructuosæ sunt. Hugo Card. hic.

Lupus & agnus pascentur simul. Isa. 65. 25. Lupum vocat divitem, agnum vero pauperem. S. Chryl. tom. 6. ferm. de inob. hom.

Aquila grandis-plena plumis. Ezech. 17. 3. S. Greg. 31. mor. 19. Aquila est Nabuchodonosor prae multis divitiis plenus plumis. Aldo. vandus Ornithol. cap. 1. Plumæ significant opes, quibus abundabat: nam plumæ regum sunt opes. Sicut enim aquila sine plumis volare nequit; ita & principum dignitas omnis, nisi pecunia, quæ belli nervus est, sulta; & nervis, & robore carens, facile corruit. Cornelius hic.

Ulnare quercus Ba'an. Zachar. 11. 2. Chald. ulnare satrapæ provinciarum. Quasi inter homines idem sit dives, quod inter arbores quercus: quippe quercus frugifera est, sed subis alendis, non hominibus. Sic divites, instar quercus, canibus, & equis, alendis invigilant. Bæza t. 2. l. 10. c. 8. §. 3.

Filius (reguli) infirmabatur Capernaum. Jo. 4. 46. S. Anton. ser. 21. Trinit. Capernaum interpretatur ager pinguedinis, vel villa consulationis. Sim. Cass. lib. 1. c. 18. amor ejus agrotaverat in pinguedine Mundi. In abundantia temporalium rerum habita vel quærita, infirmatur hominum amor; qui, dum habet abunde, quod habendum est temperate; ipsa intemperie est agrotus. Pl. 72. 7. prodiit quasi ex adipe iniquitas. Sylv. hic q. 6.

Valles dicuntur homines divites; quia vallis est terra delicio- sa, & pinguis. S. Vinc. Ferr. ser. 1. fer. 6. post Cineres.

§. II.

Divites sunt alieni à Deo, virtute &c.

Asin agricola. Gen. 4. 2. quia divites hujus Mundi terram, & carnem suam, colunt quasi Deum. Hugo Card. hic.

In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. Pl. 118. 14. Idem, delectatus sum ambulare in via testi- moniorum tuorum, sicut delectatur avari in omni copia divitiarum. Magnus fidei affectus, & rarus apud homines; cum è contrario soleant plerique pro tenui lucro contemnere omnia man- data Dei. Bellar. hic.

Gloriam regni tui dicent. Pl. 144. 11. Qui crescere student po- tentia, & divitiis, & alios supergrediuntur; isti non magni, sed infirmi sunt; non sunt succo pleni, sed vento distenti. Idem hic.

Regabat illum quidam de Pharisæis, ut manducaret cum illo. Luc. 7. 36. Hic adumbratur mundialium principum vanitas, qua se salunt; non ipsi ad Deum relicti suis ire cupientes, sed Deum ad se vocantes; ut Deus eorum affider mensis, eorum conformetur affectibus, & voluptatibus. Bæza t. 2. lib. 6. c. 6. §. 1.

Extollens vocem quidam mulier. Luc. 11. 27. Confusio magna est, quod sapientes, & divites, omnes taceant; & quaedam muliercula, cujus nulla ratio habebatur; ipsa sola pro honore Dei respondeat. Quando fidei nostre volumus testes adhibere, querimus homines honoratos, & præcipuos, qui in- ventum possunt. At vero Dei filius consulto videtur gentem abjectiorem querere, quæ pro ejus honore respondeat. In- gredientem in Jerusalem pueri, & plebs, laudaverunt; in cruce latro, & hodie mulier quædam. De pastoribus Be- thlehemicis Lucas 2. 20. reversi sunt pastores glorifiantes, & laudantes Deum; quod de Regibus non meminit Mat- thæus. Piscatores eum per Mundum laudaverunt. Voluit his significare Dominus: quàm difficulter divites, & poten- tes hujus sæculi possint disipari, ad hoc, ut honori Dei consulant, & pro eo respondeant. Diez Conc. 1. Festo B. V. ad Nives.

Stenopegia. Joan. 7. 2. idem, festum Lunæ observant, qui gau- dent

dent de abundantia temporalis, quæ significat per Lunam. Hugo Card. hic.

S. Aug. l. 109. de temp. loquens de fumo: vides magnam mo- lem? habes, quod videas; & non habes, quod teneas: solidior est fumus igni proximus, & terræ proximus; attenuatus evanescit, & disperit; quando se multum extulerit. q. d. ex inflamma- ta ligni congerie prodit fumus; ut, nisi doceret experientia, ipsum brevi dilapsurum, cruciaret spectantes. Modo se attollit in sublimem turrim, mox se in arcem late patentem format, dein in nubem diffunditur; tandem putatur viam in cœlum face- re, & sedem inter alta ponere. Habes, quod videas in pom- pa Mundi. Vestes sunt angustæ, tituli illustres, saltationes frequentes, reditus copiosi, ampla jurisdictione, comitatus no- bilitium frequens: an accedant virtutes, patiens audientia, lar- gitiones &c. novit omniscius. Oliva t. 3. Conc. de Imm. Concept. Luna cum appareat nobis splendens, & majori lu- ce foeta, tunc à sole remotior est, & ipsi ex adverso oppo- sita, ea parte obfcurat, qua Empirium spectat. Contingit non raro eos in Angelorum conspectu minus conspicuos, & magis obfcuros; qui ad oculos nostrorum resurgunt majori lucis co- pia. Id. ib.

Homines si fiant magis divites, minus fiant homines. S. Bon- nav. l. 74. in If.

§. III.

Divites divitem aliena inopia.

Quomodo tunc cito invenire potuisti? - voluntas DEI fuit. Gen. 27. 20. Pete similiter à divitibus: Sub mentio divinæ vo- luntatis pallio fraudes, furta abscondunt. Vidisti personas inopes, & quas à veste mendicæ putaffes; post pau- cos annos fortunam ita mutasse, ut aureorum millia compara- rarit; famulos, equos, redam, domum amplam. Petite un- de tam cito divites? DEI gratia, dicent; industria, attri- buendum; ita DEUS juvit, ita voluit: sed fraudes sunt Jacob. Paolerti. Dom. 3. Adv.

Novæ macra decuraverunt pinguis. Gen. 41. 4. Nunc fit con- trarium. Sylveira in Jo. 6.

Videns Moyses populum, quod esset nudatus. Exod. 32. 25. Non potuit non spoliari populus à ministris, cum inauguratus est vi- tulus: vituli gloria de paupertate cunctorum extructa est. Naxera in Jo. 10. §. 37.

Sol contra Gaboon nō moveatur. Jo. 10. 12. Abulens. quæst. 22. quærit: an omnia sidera steterint? Respondet: videtur dicen- dum, quod non fuerint mota; sed stante cœlo Solis, tota cœlestis machina steterit; & etiam ipsum primum mobile. Quia fol candidior resillit, quasi micare nequeat sine Lunæ depressione, sine cœlorum violentia, & stellarum injuria. Sic angusta Mundi gloria est, ut unus prosperitas de plurium eudatur arumnis. Plurima sidera cadunt, ut Phoebus lucidior re- surgat. Idem ibid.

Beatus divites, qui inventus est sine macula, & qui post aurum non abiit. Eccl. 31. 8. Palacius: si aurum ad te jure venit, tu post illud non abis; sed si aurum injuste venit, tu post illud abis. Si gratiofo dono, si hereditatis jure, si iusta arte, aurum comparo; aurum ad me venit: si per fas, & nefas, illud con- quiro: si propter illud res divinas violo, aut Ecclesie leges tran- sgreddor; post aurum vado; ac post illud toto affectu, & con- tui, quasi mancipium, sequor, & feror. Sic Judæi dicebantur ire post Deos alienos, cum, relicto Deo, illos colebant, Cor- nelius hic.

Etsi omnia tibi dabo &c. Matt. 4. 9. Auth. Imp. hom. 5. in Mar- tho. uni dare non poterat omnia, nisi ab omnibus tolleret omnia. S. Chryl. serm. 122. ait epulonem artificiosè nuditate vesti- tum; cujus nuditate; multorum, quos nudavit, ut vestem sibi teneret.

Ephalabatur quotidie splendide. Luc. 16. 19. Ipsi mensa mul- torum pauperum constabat sanguine; & ipsius pocula multo- rum, quos ad laqueum coegerat, rubebant cruore. Quanti necantur, ut vobis, quod delectat, pareat! funesta fames ves- tra, funesta luxuries. Ille de summis culminibus ruit, ut fru- mentis ampla vestris receptacula præpararet: ille de sublimi arboris cacumine decidit, dum genera uvaram explorat; quæ deserat, quibus digna convivio tuo vina fundantur. Ille ma- ri mergitur, dum veteret, ne piscis mensæ tue desit, vel ostra. Ille brumali frigore, dum lepores investigare, aut laqueis studet aves captare, dirigit. S. Ambr. l. de Nabuth. cap. 5.

Erat publicanus, & iste divites. Luc. 19. 2. Victim publicani non aliunde, quam ex pauperum lacrymis habent. Theophylac- tus hic.

§. IV.

Divites impune peccant.

Hæc dicit Dominus Deus Israel: anathema in medio tui est, Jerusalem. Jo. 7. 13. Et nihilominus Achan de Jericho Spo- his nonnulla clam furatus, non capit fugæ consilium, nec fortis R. P. Spanner Poly. Tom. 1.

anteverit. Quæ causa? quia nobilis, aliaque jam auro dives, non timuit fortes, non expavit flammam imò putavit, etiam cri- men cœlesti indicio reperiretur, poenam haud intelligendam. Abul. q. 42. non putavit, poenam magnam esse intelligendam; quamquam reperiretur furtum: ideo non recessit de castris. Divites, perverfo sæculi more, nec infamie, nec criminis, sunt obnoxii supplicii. Qui nummorum adeptus est patrocini- um, impune peccat; quasi pecunia sit scelerum baptismus, & reatum absolutio. Ridicula habetur divitis accusatio: nam fru- stra jure agitur, qui auri defenditur eloquentia. Naxera in Jo. 7. §. 19.

Judicare egeno, & pupillo: humilem, & pauperem iustificare. Pl. 81. 3. iustificatio supponit culpam, & delet præcedentem ma- culam. Dicit ergo, peccatorem iustificare, aut pauperem eripi- te. Paupertati iustificationem prudenter exoptat: quia scit, apud humanos Judices, & tribunalia, pauperem semper, uti peccatorem, damnari; cum dives absolvat ut justus. Id. in Jo. 9. §. 20.

§. V.

Divites periculis obnoxii.

Divites quidem nihil aliud mihi esse videtur, quam civitas absque muris in agro sita, & undique infidantibus expo- sita. S. Chryl. hom. 13. in act.

Non aliter in divites Sathan insilit, quam canis quilibet pan- nis buccellam, aut placentam, de manu parvuli abrepturus. Id. in ep. Rom. 3. ferm. 7.

Quem non metuit dives? an non latrones? an non potentes? an non invidos? an non calumniatores? & quid calumniatores? aut latrones, dico? familiares suos suspectos habet. Id. hom. 35. in ep. 1. ad Corinth. c. 4. Vide plura hic.

Quemadmodum passer, & à pueris, & à vilco, capitur, & à laqueis, & ab aliis innumerabilibus; ita etiam qui divites, & suorum, & hostium petitur infidus; & in majore, quam ille, versatur periculo. Id. in Pl. 10.

Facile amittunt cœlestia, qui terrenis abundant. S. Laur. Jus- tin. l. de cast. connub. cap. 4.

§. VI.

Divites sunt miseri.

Homo quidam erat dives. Luc. 16. 19. Hunc, tamquam du- rum, & in pauperes inhumanum, Dominus anonyumum, nominisque expertem, inducit: nempe ut exemplo id confir- met, quod per prophetam de iis aliquando pronuntiaret, qui DEUM non metuunt. Pl. 15. Nec minor ero nominus eorum per labia mea: pauperem vero proprio nomine designat; siquidem ta- les in DEI lingua, & ore, oberfantur. S. Titus Bostr. hic. Erat quidam mendicus nomine Lazarus. Luc. 16. 20. Ubi ergo nomen divitis? nusquam: quippe qui nomine careat. Quante divitiæ! arbor foliis vernans, sed fructu destituta: quercus in altum protensa, quæ glandem brutis animantibus in cibum sup- pediat. S. Chryl. t. 6. tr. in terra mot.

Leoni X. alchimista librum dedicaverat de arte aurum confi- ciendi. Cum speraret aurum honorarium, tandem Papa crumenam bene magnam homini dedit, inquiring: quoniam aurum tibi ipse conficere potes, dari tibi solum necesse est, quod illud recondas. Sic DEUS cum iis agit, qui omni studio aurum com- parant: dat eis vacuum crumenam, ut implcant ipsi. Et quia in conatu suo sæpe deficiunt, bursa vacua manet. Hæten per. 3. Exh. 4.

§. VII.

Divitum conditio in morte.

Dormierunt somnum suum, & nihil &c. Pl. 75. 6. Dormierunt enim in cupiditatibus suis; delectat illos: transit somnus ille, transit vita ista; & nihil invenerunt in manibus suis, quia nihil posterunt in manu Christi. Vis aliquid invenire in manibus tuis postea? noli contemnere modò manum pauperis; & respi- ce manus inanes, si vis habere manus plenas. S. Aug. in Pl. 75.

Omnia flumina intrant in mare. Eccl. 1. 7. Cum flumina sint aquarum dulcium, habent tamen fines amarus. Non potest quæ- ri in mari, quoniam sit Tagus? an Nilus? aut alius fluvius? Di- vites hujus sæculi sunt fluvii (divitiæ si ostendant) nunc dulces sunt; in morte omnia amarificant, & confunduntur. Diez fer. 6. D. 2. Quadr.

Fili, recordare, &c. Luc. 16. 25. Dentes integros, & valen- tes, summa cura fovemus; putridos extrahi curamus, & abicimus. E contra pedes sanos laboribus, ambulacione exercemus, in pulvere, & cœno; si deficiunt, eos fovemus. Sic divi- tes, quasi dentes, omnibus in honore; putridi; perditis opi- bus, deficiuntur. Pauperes ut pedes, in Sæculo abjecti, la- boribus exposti; si infirmantur, à DEO cœlestibus recreantur auxiliis; & si moriuntur; beatorum gaudent consortio. Stella hic.

Vos alloquor divites, ac locupletes. Respiciete finem; à cupiditate desistite; quæ possidetis, non amate. Quanto amator fueris, tanto plus eorum, quæ ad te nihil pertinent, nihilque profutura sunt, relinques. Volo, tecum feras omnia, nè alienis relinquis. S. Basiliius l. 2. in divit. avaros.

Nescit natura divites, quæ omnes pauperes generat. Neque enim cum vestimentis nascimur, nec cum auro, argentoque, generamur. Nudos sicut in lucem; egenes cibo, amictu; nudos recipit terra, quos edidit. S. Ambr. l. de Naboth c. 1.

Divites in morte similibus mulo regio, divitias multas deportant; ex quibus nihil illi tandem manet, nisi plura ulcera, quæ ex tanto onere contraxit. Olorius fer. 3. D. 2. Quadr.

Avis, quæ invicatur, dicitur inferior; nec gaudet de visco; nec libera dolet, quod non invicatur: quia viscus est ad malum, ejus; sic viscus divitiarum. Ecclæ 5. 12. *divitia conservata in malum Domini sui.* Et licet modo viscum, seu laqueum non sentiant; sentiant in morte, sicut avis volare incipiens, tunc non ascendit, sed cadent. Prov. 11. 28. *qui confidit in divitiis, corruet.* Summa Prædic. Divitiæ.

§. VIII.

Divites honorantur, promoventur.

Uit (Berzellai) *vir dives nimis.* 2. Reg. 19. 32. Pagnin. & Sept. *vir magnus erat valde.* *erat ibi mulier magna.* 4. Reg. 4. 8. Magna, id est, dives, potens, ut explicat. Lyr. Carthul. Hugo.

Confundantur omnes, qui adorant sculptilia. Pl. 96. 7. Divites, quando habent divitias, honorantur ut imagines auro circumdantur. Hugo Card. hic.

Venit quidam homo dives. Matth. 27. 57. Quia Joseph dives, & nobilitas, fuit; facile impetravit à Pilato, quod petiit; ideo, Evangelistæ dicunt, quod fuerit dives, & nobilitas Decurio, non ad jactantiam, quod talem discipulum habuit Jesus; sed ad insinuandum, cur ei parit ad Pilatum accessus; qui pauperis ingressum, & precessus, sprevisset. Dion. Carth. hic. Joseph ab Arimathea dives dicitur: ut ostenderet causam, quare à Pilato, potuerit impetrare Corpus Jesu; vel unde accessum ad eum habuerit S. Palchastus.

§. I. X.

Divites sit virtute, maximè misericordia.

Filii Joseph in duas divitit tribus, Manasse, & Ephraim. Jos. 14. 4. Cæteri filii Jacob quique suam tribum dedit populo DEI; Joseph autem duas constituit. Cur hoc? Joseph solus è fratribus pauper fuit, & dives. Pauper, dum servus Ægyptius factus, & incarceratus, omnibus bonis spoliatus, & amicis: dives fuit Protex Ægypti. S. Hieron. ep. ad Salvinianum: Joseph, qui in egestate, & in divitiis, dedit experimenta virtutum; qui & servus, & Dominus, docuit animæ libertatem; nonne post Pharaonem regis oneratus insignibus? Sic DEO charus fuit, ut super omnes Patriarchas duarum tribuum pater fieret. Bazar. 2. l. 6. §. 3.

Quid faciam? Luc. 12. 17. Parata tibi responso fuerat: esurientium animas implebo; aperiam horrea, & omnes vocabo pauperes; imitabor Joseph. Gen. 41. 56. humanitatis laudibus vocem emittam magnificam: quicumque panibus egeris, venite ad horrea mea. Ne puta, omnia tuo ventri preparari. Quæ in manibus habes, ut aliena existima &c. S. Basiliius ferm. in div. avaros.

DEO, gratitudinis ergo, aliquid tribue; quod ex eorum es numero, qui de aliis bene mereri possunt; non quia aliorum beneficentia opus habent; quod non ex alienis manibus pendes, sed ex tuis alii. Da operam, ut non solum opibus, sed etiam pietate: non solum auro, sed etiam virtute, sis locuples. Cura, ut proximo tuo idcirco præstantior sis, quia benignior. Fac calamitoso sis DEUS, DEI misericordiam imitando: nihil enim tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri. S. Greg. Naz. or. 27. de paup. amore.

Esto dives in misericordia, si semper vis esse dives. S. Chrysol. ferm. 104.

Exiterunt in omni tempore, & in nostra ætate non desunt, sicut & boni pauperes; ita & boni divites. S. Prosper ep. ad Demetriadem.

Eleemosynarius est sicut nutrix, quæ lactat puerum. Nam sicut nutrices confueverunt impinguari, ut abundant lacte, & bene nutriant pueros. Sic Dominus impinguat divites bonis temporalibus, ut abundant lacte compassionis, & nutriant filios, id est, pauperes suos. S. Bonav. diar. fal. c. 16.

Pauperes utilitati divitum causa facti sunt; ut, facta inter utroque comparatione, facilius agnoscant divites Dei erga se beneficentiam. Iisd. Clarus or. 10.

Miscellanea.

Homo quidam erat dives. Luc. 16. 1. Et quis erat homo iste? nisi CHRISTUS. Et quomodo dives non erat, cui ministrabant Angeli? Virtutes parebant? elementa serviebant? Et habebat

villicum. Quem? nisi hominem: Cui ad colendum Mundum tota fuerat commissa possessio. S. Chrysol. l. 125.

Divites Luc. 16. 19. Dicitur, ait S. Bonavent. non solum propter divitiarum possessionem, sed etiam propter nimium earum amorem.

Iste demum verè dives est, qui discescere non cupit; qui pauper esse non vult. S. Chrysol. Sermon. 2. in Philippent. cap. 1.

Vis ditari? amicum habeas DEUM; & omnium ditissimus eris. Id. hom. 2. ad pop. Antioch.

TITULUS XIV. DIVITIÆ.

§. I.

Symbola, & similitudines.

Ex Veteri, & Novo.

Non facietis deos argenteos, nec deos aureos. Ex. 20. 23. Philo Hebr. l. 1. de Mon. figuratè docens, divinos honores non convenire divitiis? feruntur enim utroque citroque ventorum in morem. Mendoza in 1. Reg. 2.

Abstulit caput ejus quercus. 2. Reg. 18. 9. Absolvo peccator est; nullus sensualitas est. Absolvo mulo infidet, cum peccator in sensualitate delectatur. Cæsaries Absolon divitiæ sunt hujus Saeculi, quæ luxuria; quercus enim cibus est porcorum Hæc est via, de qua dicit Dominus Matth. 7. 13. *Spatiola est via, quæ ducit ad perditionem.* Quercus igitur Absolvo per cæsarium pendet, quando peccator formento divitiarum luxurie inhæret. Hugo Card. hic. Si Absolvo sibi crines totodifflet, ex iis suspensus non fuisset. Multis causa mortis divitiæ; qui eas non refecant, dando pauperibus. Stella p. 1. c. 51.

Stercora hirundinis, Tob. 2. 11. quæ cadunt de nido, sunt divitiæ hujus Mundi: hæc stercorea dormientem, & pigrum, excœcant. Hugo Card. hic. S. Antonius de Pad. fer. 4. hebd. 4. in Quadr. querit: cur scriptura ponat, fuisse stercorea calida? Resp. quia stercorea, nisi sine calida, non excœcant. Divitiæ stercore pretiosum sunt; sic enim divitiæ appellare soleo. S. Greg. Naz. or. 17. Addit S. Anton. sic divitiæ nisi cum ardore diligantur, non offendent. *Divitiis si affluant, nolite cor appetere.* Pl. 61. 11.

Viri divitiarum. Pl. 75. 6. dicuntur, qui ita divitiis adhærent, sicut uxori; quasi celebratum esset matrimonium inter eos, & divitiis. Hi, cum post mortem evigilant, nihil inveniant in manibus suis. Hugo Card. hic.

Nè forte implentur extranei viribus tuis. Prov. 5. 10. id est, facultatibus, & opibus. Job 31. 24. *Si putavi aurum robur meum.* Prov. 10. 15. *Substantia divitiis, vis fortitudinis ejus.* Cornelius hic.

Non erigas oculos tuos ad opes, quia faciunt sibi pennas quasi aquila. Prov. 23. 5. I. Aquila & robore, & volatu; & prædatione, cæteras aves antecellit; sic divitiæ. II. Aquila volant cæteris; ac cum in terra pabulum ceperint, illic in cœlum avolant. Sic & opes. III. pennæ aquila, mixte pennis asferunt, aliarumque avium, eas arefaciunt, & confumunt; sic & opes iniquè paratæ, quas ætate iuste paratas devorant. Cornelius hic.

Dabis vis bibere vinum. Jer. 5. 2. Dæmones aliquando exhibent se matres, dantes duo ubera sua, id est, divitiis, & honores; de primo ubere fugitur lac volupatis, defecundo lac vanitatis. Hugo Card. hic.

Requievit in factibus suis. Jer. 48. 11. Lyr. factus sunt divitiæ: quia, sicut vinum focibus, sic regna divitiis conservantur. Idem hic.

Dixit Ephraim: *divites effectus sum, inveni idolum mihi.* Os. 12. 8. idolum vocat suas opes. Chald. *inveni mihi pecuniam,* quæ quasi tyrannus mihi vim infert, & violenter opprimit. Id. hic.

Va ei, qui multiplicat non sua! usquequo, & aggravat contra se donum latum. Habach. 2. 6. Densum vocat: quia pertinaciùs adhæret, & agris elutit, incidens difficilissimè emergit. Job 41. 21. *sternit sibi (diabolus) aurum, quasi latum.* Mendoza in 1. Reg. 3.

Obisulerunt ei aurum, thus & myrrham. Matth. 2. 11. Quam inops etiam in suis gazis humana opulentia aurum offerri sine myrrha non valuit: Ad eò opibus amanties est concreta, quis enim sine dolore divitiis cumulavit? Magos Mundum imitatur: qui primum aurum exprimit, thus, myrrhæ conjunctione corrupturus. An non myrrham post aurum demersit sepulchris igne epulo? Quæ autem conjunctio, thus cum auro? utrumque trahunt divitiæ secum, thus, & myrrham: vix enim aurum haberi potest, quin adoretur: avaritia enim servitus est, ait Paulus. Vides, non opum nos dominos esse; sed vel sacrificulos, vel victimas. Nec myrrha divitiæ carere solent, quas curæ innumere sepeliunt. Olival. 12. Strom. hic.

Reliquis vestibus. Matth. 4. 20. Rete sunt divitiæ sæculares. Sanct. Thom. in Festo S. Andree.

§. I. I.

§. II.

Quorum divitiæ magnæ?

Cum David Salomoni pro templo reliquerit. 1. Paral. 22. 14. *auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum,* sequitur cum reliquisse illi bis mille, & quadringentes milliones auri; millionem verò decies centena millia: quæ summa auri vix in tota Europa inveniretur. Quam David non tam sua industria, quam Dei benedictione, comparavit. Cornelius in Ex. 38.

Concoravi mihi argentum, & aurum. Eccl. 2. 8. David pro fabrica templi reliquit ei mille millia talentorum. Salius in annalibus, hæc Davidis talentorum auri, & argenti millia, censet confecisse 2672. milliones, ac insuper 125. millia nummorum aureorum. Budzus l. 4. de asse, putat hæc Davidis opes Salomonis relictas fuisse decies majores, quam Darii ultimi regis Persarum, quas eo victo occupavit Alexander. Ex his patet, quæ immensa fuerint opes Salomonis; DEUS enim in sum ejus aurum, & argentum, undequaque congerere videbatur; & ipse sua sapientia mille modos illud congerendi excogitabat. Villalpandus docet: majores fuisse, quam fuerint Imperatorum Assyrii, Babylon Medor, Græcor. Romanorum. Cornelius in 3. Reg. c. 10. v. 15.

Basiliius Imp. Græcorum, teste Zonara, in ærario suo habuit, computatione Lipsii 1200. milliones aureorum coronatorum. Julius Cæsar, teste Appiano, quatuor triumphis ærario intulit 40. milliones aureorum coronatorum. In singulis ludis, quos Augustus instituit, non minus duobus millionibus, & semi insumpsum. De his ludis quadraginta, & amplius dedit.

Cyus, teste Plinio l. 33. c. 3. devicta Asia auri pondo 34. mille argenti 500. mille talentorum, id est, 594. milliones, præter vasa aurea, & argentea, infiniti pretii reportavit. Alexander superato Dario 213. milliones retulit & 840. millia ducatorum. Sardanapalus, cum sexies, & decies mille septingentis quinquaginta millionibus coronatorum in rogam se coniecit. Douglreman l. r. c. 5. sect. 6.

Rex Peguanus in una arce tantum habuit hæsurorum, ut ad deterrendum modo aurum & gemmas, vix sexcenti elephantæ, totidemque equi sufficerent; tæco de argento, cæteroque metallo, tamquam de rebus nullius pretii. Ex epist. Nicolai Pimenta de statu rei Christi in India.

§. III.

Divitiæ fugaces, vanæ, infidæ.

Sicut dies mercenarii, dies ejus. Job 7. 1. Qui mercenarius est, alieno in fundo, arvo, laborat: sic mortales omnes, qui periturorum rerum curis anguntur, mercenarii sumus. Qui vel divitiis congerendis, vel acquirendis honoribus, & dignitatibus, operam dat, vel, nolit, mercenarius est: quia in alienis rebus labores collocat; quas paucos post dies alius relinquet. Diez Vita humana.

Transierunt omnia, tanquam umbra. Sap. 5. 9. Canis portans per flumen frustum carnis, umbram illius capere voluit, perditum vero; Divitiæ faciunt tres deceptiones. I. Recipere parentia pro existentibus, somnium pro veritate. II. Recipere imaginem pro re. III. Recipere umbram pro veritate. S. Vinc. Ferr. l. 3. D. 15. Trinit.

Me dereliquerunt. Jerem. 2. 13. Verè cisterna dissipata, honor: cisterna perforata, voluptas, divitiæ, & omnis prosperitas mundialis: *Continere non valet aquam.* Triduo placet & statim evanescit omnis illa consolatio; & falsiditur, & displicet. S. Thom. Vill. D. 3. Quadr.

Vestimenta ejus facta sunt alba sicut nix. Matth. 17. 3. Nix non est durabilis, modico calore dissolvitur, ita ut nihil de ea amplius reperiat. Sic divitiæ. Jonghen Exhort. 23.

Mitte Lazarum. Luc. 16. 24. ait dives; quem millies præteristi; quem nò videre quidem voluisti; hunc tibi nunc ad salutem mitti postulas. Ubi verò nunc pocioretoris tui? ubi parasitæ? ubi superbia? ubi aurum? folia erant; ea corripuit hyems, & exsiccata sunt omnia. Somnium erant. Utau-puit dies illuxit, abfcessit somnium. Umbra erant; veritas venit, & umbra præterit. S. Chryl. t. 6. in terra motum.

Divitiæ vestra putrefacta sunt, & vestimenta vestra. Jacobi 5. 2. Ecce, quanta est corruptio omnium, ex quibus sitis accenditur avarorum. Hinc 4. Reg. 5. 1. Naaman Syrus princeps militiæ, erat *vir dives, sed leprosus.* Sanct. Bonav. l. 34. D. 2. Epiph.

Ex Patribus.

Nihil nobiscum ferre possumus, nisi vitam bene, atque innocenter actam. Ille ad DEUM copiosus, ille opulentus advenit, cui adhibent continentia, misericordia, patientia, charitas, fides. Hæc est hereditas nostra, quæ nec eripi cuiquam, nec transferri ad alterum potest. Lactantius lib. 7. instit.

Nemo est dives, qui, quod habet, secum hinc auferre non potest: quod enim hic relinquitur, non nostrum, sed alienum est. S. Ambr. ep. 10. ad Simplicianum.

Hominum naturam divitiarum natura imitatur. Quo tandem modo? Quid est homo? animal caducum, abjectum, exigui temporis. Tales sunt divitiæ; aut potius non sunt ejusmodi; sed multo instabiles. Neque enim post hominem plerumque desunt, sed etiam ante hominem. Itaque non erabit, qui divitiis ingratum servum dixerit, sanguinis devorantem, & parricidam, quippe quæ Domino pro gratia eadem referant. S. Chrysol. in Pl. 48.

Nihil tam infidum, quam divitiæ. Quod cum saepe dixerim, dicere non quiescam; quod fugitivus est, & ingratus servus fidem non habens; ut si innumera illi vincula injicias, sic quoque cum ipsis vinculis aufugit. Sapius igitur pessulis, sic quoque ipsum possidentes concluserunt, servorum adhibita custodia; ille vero servis ipsis persuadens, cum ipsis fugit custodia, tamquam catenam eos trahens; & nihil profuit custodia. S. Chryl. hom. 2. ad pop. Antioch.

Fugitivus servus, & perfidus, divitiæ sunt; & innumeris implicat malis. S. Chrysol. hom. 11. in 1. Cor.

Opes aquarum instar fluvialium, & addunt, & effluunt; nunc ad hunc quidem, nunc ad illum transeunt; ac possessorem facile fugiunt. S. Chryl. t. 6. or. de instir. vita.

Divitiæ si affluant, nolite cor appetere. Pl. 61. 11. Tu autem affluentes retines, & exitus obstruis. Deinde sic coactæ, ac occlusæ, & quasi stagnantes, quid tibi faciunt? Putæ contum exhausti, & copiosiore, & pulchriore, admodum aqua fluunt; quieti verò facile patret. Sic & opes conditæ, quiescentes, inutilis; motæ autem, & translata, fructum patiunt, maximoque utiunt. S. Basiliius l. in divit. avar.

Tristis es, & rogatus difficilis; occurrit pauperum vitas, nè forte aliquid è manibus coactæ erit. Unam tantum nosse vocem: non habeo, non dabo; nam & pauper ego quoque sum.

Pauper es, profectò pauper, & omnium egenus homo. Pauper, inquam, charitate, humanitate, fide, æterna spe. Idem ibidem.

Tales sunt impiorum divitiæ, tales malè seminantium menses; nimirum ut juxta veterem maledictionem, multa inspiciant, & pauca in horreo inferant; ac messem non faciant; vineas plantent, & uvæ non expriment. S. Greg. Naz. or. 26. in plag. grand.

Inhæc sunt opes, sublimiunque thronorum, & dignitatum fastus, mera sunt insomnia. Sermones verè alati, gloria seris nobilitas, vetus sanguis. Omnia humana metus, ritus, languor, umbra, ros, flatus, volatus, vapor, insomnium. Idem Carn. de vitæ itinere.

Potius ventis, aut litteris in aqua descriptis, fidendum est, quam divitiis. Id. or. ad cives Naz.

Fluxum, & incostans, hujus lucis aurum est; & quasi sphaera lusoria ab alio statim ad alium transit. S. Asterius hom. in fest. Kalendar.

Usum tantum earum rerum accepimus, quas tenemus: commodatis enim à Deo facultatibus utimur, & quasi precari possessores sumus. Denique egredientes è Mundo isto, velimus, nolimus, hic cuncta relinquimus. Salvianus ad Eccl. Cath. lib. 1.

De cane sequente duos homines simul, in bivio, altero dimisso, sequitur dominum suum; & tunc cognoscitur, cuius est canis. Ita modò homo, & Mundus, vadunt simul, & canis, scilicet divitiæ sequuntur; & ignoratur, cuius est. Sed quando in morte homo recedit à Mundo, divitiæ sequuntur Mundum. S. Vinc. Ferr. ferm. de S. Andrea.

§. I. V.

Mors divitiis spoliat.

Plumas projicit - in loco, in quo cineres effundit solent. Levit. 1. 5. Volucris nudabatur pennis inter cineres abjectis, Divitiæ pennæ sunt, quibus in hoc orbe volitamus; his nos mors spoliat, ut alii induantur; deplumatos verò in locum projicit cinerum, id est, in sepulchrum. Barradius e. 3. l. 3. cap. 12.

In imagine portransse homo. Pl. 38. 7. Mos est, in festis v. gr. S. Catharinæ, ad ejus imaginem orandam petere ab aliqua matrona pretiosam veltem; ab alia aliam; ab illa pretiosa velamina; ab hac annulos, torques, monilia; quibus sic ornata imaginem cum celebri pompa in processione comitantur, eam honorant. Finita pompa imaginem exuunt, vestes &c. reddunt; & tandem imaginem ipsam sic denudatam in angulo facelli reponunt; & vix aliquis est, qui ejus ultra recordetur. Hoc experiuntur ii, qui alios bonisprivant ut ipsi divites fiant, & se oment. Videbis eos ornatos, ac si essent templi imago. Etdum pompa celebratur, dum vivunt, omnes illum comitantur. Finita verò vitæ pompa, exuto omnibus divitiis; corpus ejus in sepulchro collocatur, anima in Inferno. Diez conc. 2. d. 22. Pent.